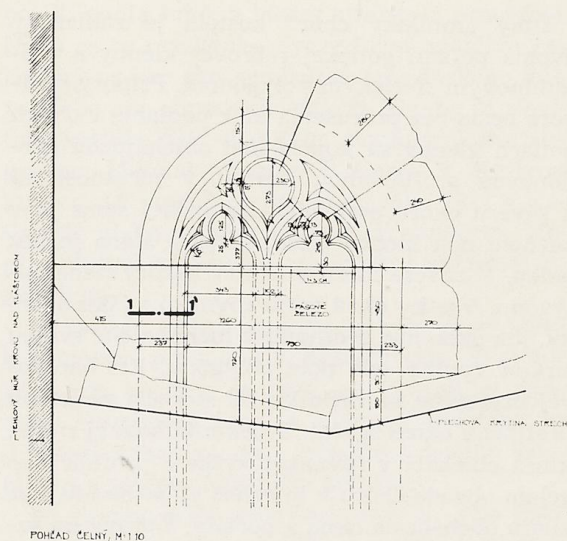

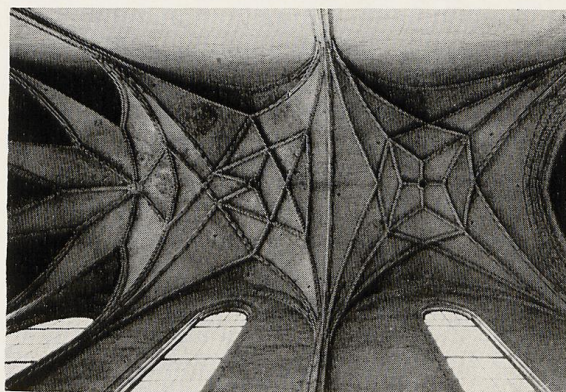
ich architektúra čoraz viac prispôbovala miestnym zvyklostiam a prísne zákazy stavať veže, klenúť kostoly, používať stĺpy, zdobiť interiér sa postupne chápali skôr funkčne.

Františkánsky kostol v Košiciach predstavuje typ mendikantského kostola najmä dispozične. Dlhá svätyňa, charakteristický prvok mendikantských stavieb,¹¹ ktorý neskoršie sčasti prijala aj architektúra farských kostolov, sa uplatňovala na stavbách žobravých reholí už v 13. storočí¹² a bola bežná v 14. a 15. storočí. Dlhá, k svojej dĺžke pomerne úzka loď, podľa sondážnych nálezov tvorila pravdepodobne sieňové dvojloдие. Zvyšok prístenného rebra na ľavej strane štítového múru medzi loďou a svätyňou s vyžlabeným klinom pre rebro vybiehajúce nad priestor klenbového obrazca obkročnej klenby v kúte lode síce ešte nie je dôkazom existencie dvojloдия, no našu hypotézu podporil nález osekaných prípor, bežiacich po západnom múre lode, medzi sondou objavenými gotickými oknami západnej fasády. Loď podľa J. Bureša¹³ mohla byť dispozične riešená ako trojloдие, avšak tento názor nie je ničím podopretý. Jeho pravdepodobnosť narúša šírka víťazného oblúka a náš nález gotickej západnej fasády, ktorej kompozičné riešenie vylučuje trojloдие, čo i s neprimerane úzkymi bočnými loďami. Rozmiestnenie prípor, ich hmotnosť a predpokladaná výška lode vytvárajú ideálny priestor pre sieňové dvojloдие, v architektúre žobravých reholí časté. Dispozične priestor dvojloдия vyhovoval mendikantom — kazateľom tak akusticky, ako aj pre svoje antropocentrické pôsobenie.¹⁴ Jednolodie s neskorogotickou klenbou môžeme vylúčiť. Popierajú ho nájdené prípory, ich rozmiestnenie aj tvaroslovie vzťahujúce sa na príporu a ju zakončujúcu konzolu.

Umiestnenie veže v severovýchodnom kúte medzi loďou a svätyňou je ďalšou charakteristickou črtou architektúry žobravých reholí. Zákaz stavať veže pretrvával i napriek postupnému uvoľňovaniu stanovených regulí. Veža v počiatkoch mendikantskej architektúry chýba, neskôr vyrastá na západnej fasáde v ukončení štítu, avšak najčastejšie býva zavesená v kúte medzi svätyňou a loďou alebo na inom funkčne exponovanom mieste.¹⁵ Na sledovanom objekte

Časť gotického okna veže. Kresba M. Pichová

Klenba chóru. Snímka I. Huba

zaujíma taktiež polohu vyhovujúcu dispozične i funkčne, lebo do výšky druhého podlažia bola už včlenená do pôdorysu kláštora. Jej výška nepresahovala štítové múry objektu. Na štvrtom podlaží mala ochodzu prístupnú cez nízky polkruhový okosený portálik vo východnom múre, vedľa ktorého je pravouhlé štrbinové okno. Ďalšie takéto okno je v severnom múre. Orientácia portálika a okien nie je náhodná, sú obrátené k mestským hradbám. Podľa známych vedút Košíc z konca 16. a 17. storočia mala veža vysokú štíhlu ihlancovú strechu.